
داوری مقاله های علمی-پژوهشی: رویکردها، معیارها و چالشها

رحمت الله فتاحی

معلم علم اطلاعات و دانش شناسی

دانشگاه فردوسی مشهد

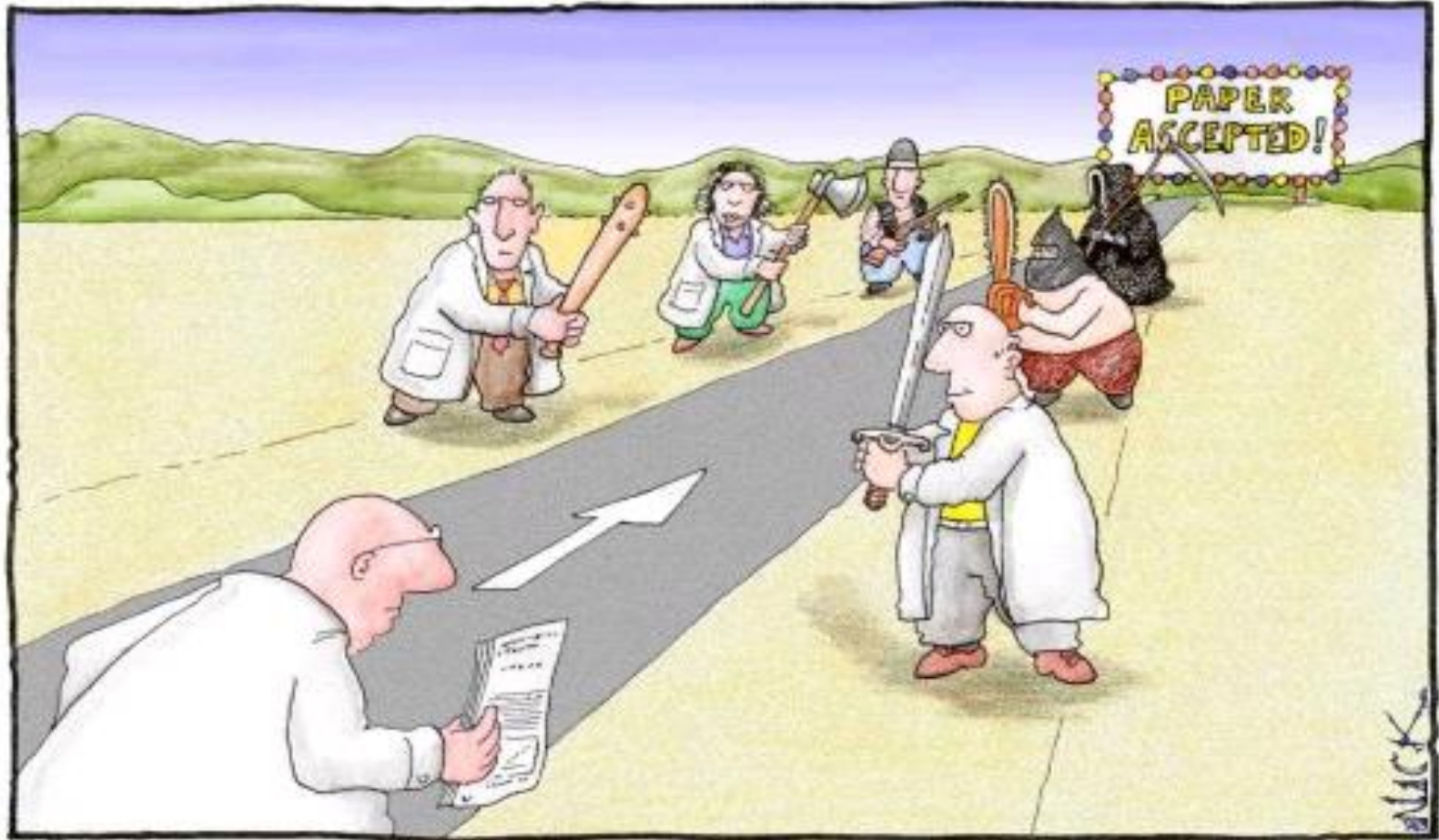
انجمن کتابداری و اطلاع رسانی ایران

www.um.ac.ir/~fattahi/

نویسندگان همواره زیر زره بین هستند!

اما... بعضی وقتها فقط زیر زره بین نیستند بلکه
با چالشهای سخت تری روبرویند...!!

Most scientists regarded the new streamlined peer-review process as 'quite an improvement.'

چالشها از سوی چه کسانی؟

- همکاران
- دانشجویان
- سردبیران
- اعضای هیئت تحریریه
- داوران
- ویراستاران
- خوانندگان
- مراکز و نهادها

... ■

آنچه در این کارگاه ارائه خواهد شد:

- درآمد
 - مسئله ای به نام مقاله های علمی و پژوهشی
 - داوری مقاله های علمی: چرا؟ چگونه؟
 - از قضاوت ذهنی به قضاوت عینی: رویکرد جامعه علمی
 - رویکردها و معیارهای داوری
 - جامعیت و مانعیت در داوری
 - تاثیر بافت و زمینه بر داوری
 - آسیبها و چالشها در ارزیابی و داوری مقاله های علمی
 - مسئله دیگری به نام سرقت علمی
-
- سخن پایانی

درآمد:

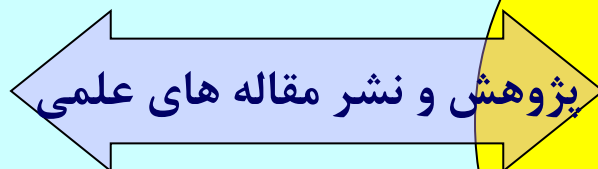
- بخش اعظم دانش از طریق مقاله های علمی به جامعه و به نسلهای آینده انتقال می یابد
- مقاله های علمی در حقیقت واسطه ای است که دانش نو را به دانش پیشین مرتبط می سازد و بر پیکره آن می افزاید
- هر مقاله علمی باید از ویژگیهایی برخوردار باشد تا بتوان آن را علمی و ارزشمند ارزیابی کرد
- بر این اساس، ارزیابی مقاله های علمی، پیش و پس از نشر آنها، با کیفیت دانش ارتباط دارد
- کیفیت دانش تا اندازه زیاد به کیفیت کار داوران وابسته است

کیفیت دانش تا اندازه زیاد به کیفیت کار داوران وابسته است

■ چرا؟

■ توجیه کنید...

دانش پیشین

دانش نو

ویژگیها و
معیارهای
ارزیابی

کیفیت دانش

پیکره دانش

مسئله ای به نام نشر علمی و پژوهشی

- چرا "مسئله"؟؟
- زیرا به عوامل و شرایط گوناگونی مرتبط است

مسئله ای به نام نشر علمی و پژوهشی:

- نشر به منزله یک رفتار علمی (فردی - سازمانی - اجتماعی)
- افزایش فعالیتهای پژوهشی و نیاز به نشر یافته های علمی
- عصر رقابت در عرصه تولید علم
- عصر رقابت در کسب رتبه و اعتبار علمی
- عصر گلابیاتورهای دانش!!!

مانند هر فعالیت دیگری...

■ امکان نابسامانی و آشفتگی نیز وجود دارد...

■ امکان سرقت نیز وجود دارد:

□ کاملاً ناآگاهانه

□ تا اندازه ای ناآگاهانه

□ آگاهانه

■ امکان تبانی نیز وجود دارد:

□ تبانی میان نویسندگان

□ تبانی میان داوران

□ تبانی میان نویسنده و داور

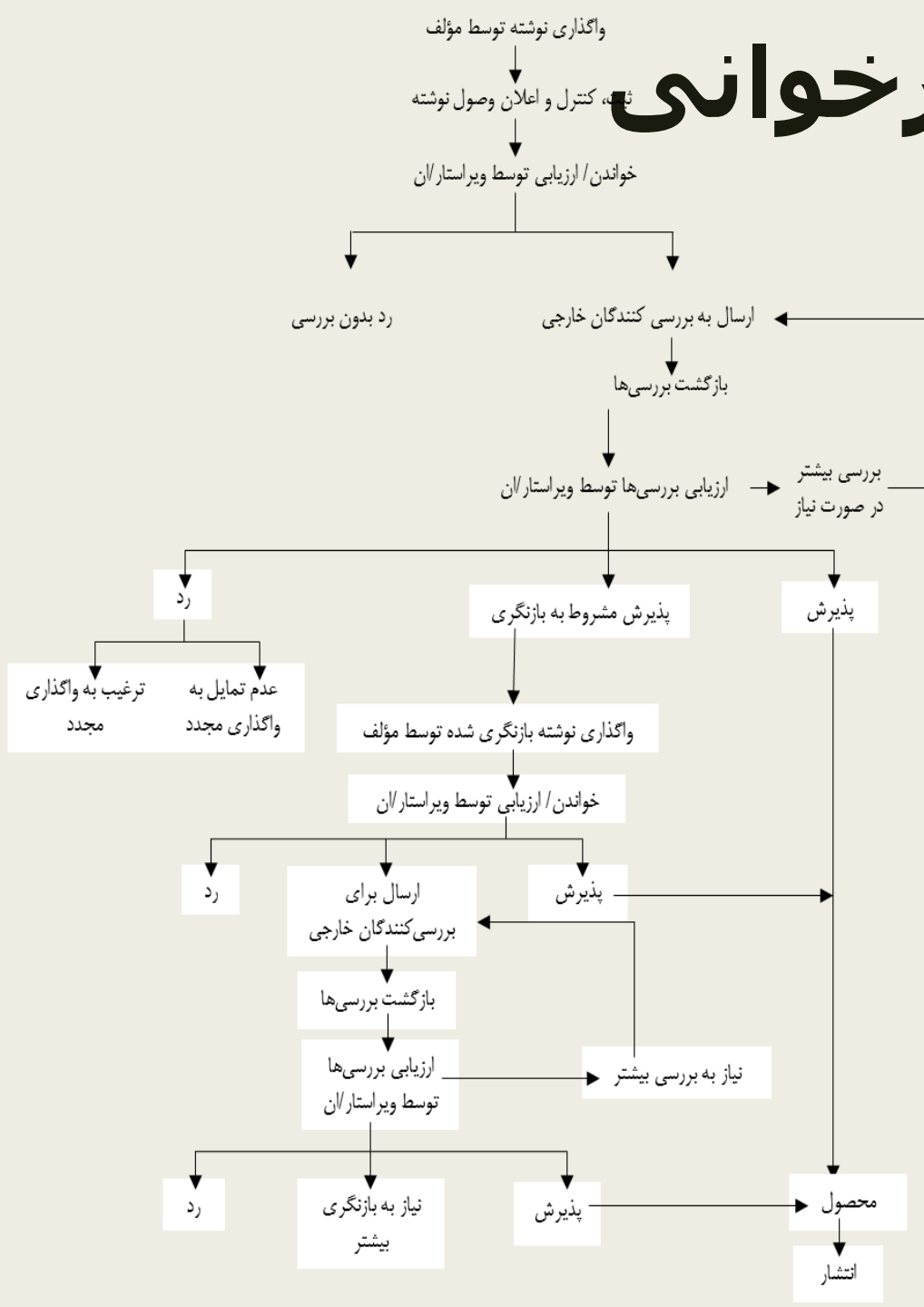
نتیجه؟؟

- انتشار مقاله های بی کیفیت...
 - سوء استفاده برخی نویسندگان سودجو
- عدم انتشار مقاله های با کیفیت
 - عدم نشر دانش نو و اثربخش
 - از بین رفتن حق پژوهشگران واقعی
- افت آموزش پژوهش
 - کاهش سرعت توسعه در جامعه

شانس پذیرفته شدن مقالات

- حدود ۵۰ درصد در بررسی اولیه توسط سردبیر یا هیئت تحریریه رد می شود
- حدود ۳۰ درصد در مرحله داوری توسط داوران رد می شود
- حدود ۲۰ درصد پس از انجام اصلاحات پذیرفته و منتشر می شود
- بنابراین، داوری نقش مهمی در رد یا انتشار مقالات دارد

فرایند هم‌ترازخوانی

ارزیابی مقاله های علمی

- چرا؟
- چگونه؟
- چه وقت؟
- از چه کسانی؟
- توسط چه کسانی؟
- در چه شرایطی؟

ارزیابی مقاله های علمی: چرا؟ چگونه؟

- ارزیابی به منزله یکی از منطقی ترین راههای آگاهی از مسیر درست، موفقیتها، ناکامی ها، کج روی ها
- ارزیابی به منزله یک راهبرد مدیریتی (یکی از مراحل پایانی در فرایند مدیریت)
- رسیدن به نتیجه منطقی برای تصمیم گیری در باره:
 - الف) پذیرش، بازنگری یا رد مقاله علمی برای چاپ، و یا:
 - ب) ارزیابی مقاله چاپ شده برای سنجش کیفیت و اثربخشی آن

هدفها

- هدف کلی: ارتقای کیفیت آنچه قرار است منتشر شود (دانش جدیدتر)
- شناسایی آثار برتر در مقایسه با سایر آثار (دانش کیفی تر)
- هدف دیگر: فهم موفقیت ها و دانش نو و جایگاه آن در یک حوزه موضوعی
- فراهم ساختن شرایط برای انتشار آثار شایسته و آثار آنانی که حرفی برای گفتن دارند

بازتابها...

- بازتاب برونی نشر مقاله های علمی برای بسیاری از دانشگاهها، مراکز و افراد از اهمیت بالایی برخوردار است.
- بازتاب خوب می تواند موجب افزایش مقبولیت برونی گردد.
- در نهایت، مقبولیت بالاتر موجب قوام و اثربخشی بیشتر دانشگاهها و مراکز پژوهشی می شود

اما...

- عدم توجه به آموزش داوری، ارزیابی، نقد.... در برخی جوامع
- وجود فرهنگ و ذهنیت مقاومت در برابر ارزیابی و نقد
- وجود دیدگاه منفی در باره کار داوران
- لزوم یکپارچه سازی و ادغام این دانش و مهارت در نظام آموزش عالی و فعالیتهای پژوهشی

از قضاوت ذهنی به قضاوت عینی:

رویکرد جامعه علمی

■ تبدیل قضاوت ذهنی و شخصی (Subjective judgment) به فرایندی عینی و ملموس (objective judgment)

■ پیامدها:

- جلوگیری از بروز خطا در ارزیابی
- پرهیز از اعمال سلیقه های شخصی
- حفظ یکدستی و انسجام در ارزیابی

■ برآیند:

- حرکت افراد و نهادها به سوی عینیت گرایی به منزله رویکرد منطقی جامعه علمی و دانش مدار

چگونه می توان قضاوت ذهنی را به قضاوت عینی تبدیل نمود؟

- پاسخ شما؟
- تمرین...

معیارهای داوری مقاله های علمی

■ بحث کنید...

معیارها و رویکردهای ارزیابی:

- کاربرد معیارها از یک دیدگاه خاص را می توان رویکرد ویژه هر فرد، ناشر یا دانشگاه در ارزیابی به شمار آورد.
- بر این اساس، رویکردهای متفاوتی وجود دارد. در برخی موارد الگوها و مدل‌هایی ایجاد شده است تا در چارچوب آنها بتوان ارزیابی منسجم، عینی و هدفمندی را انجام داد.
- در عین حال، با وجود متون علمی در زمینه ارزیابی و شاخصهای عملکرد، اجماعی در مورد بهترین ابزارها و معیارهای سنجش کیفیت بروندهای پژوهشی و مقاله علمی وجود ندارد

معیارهای کلی

■ در بسیاری از ارزیابی های علمی و پژوهشی، پنج معیار کلی می تواند مورد توجه و تاکید باشد:

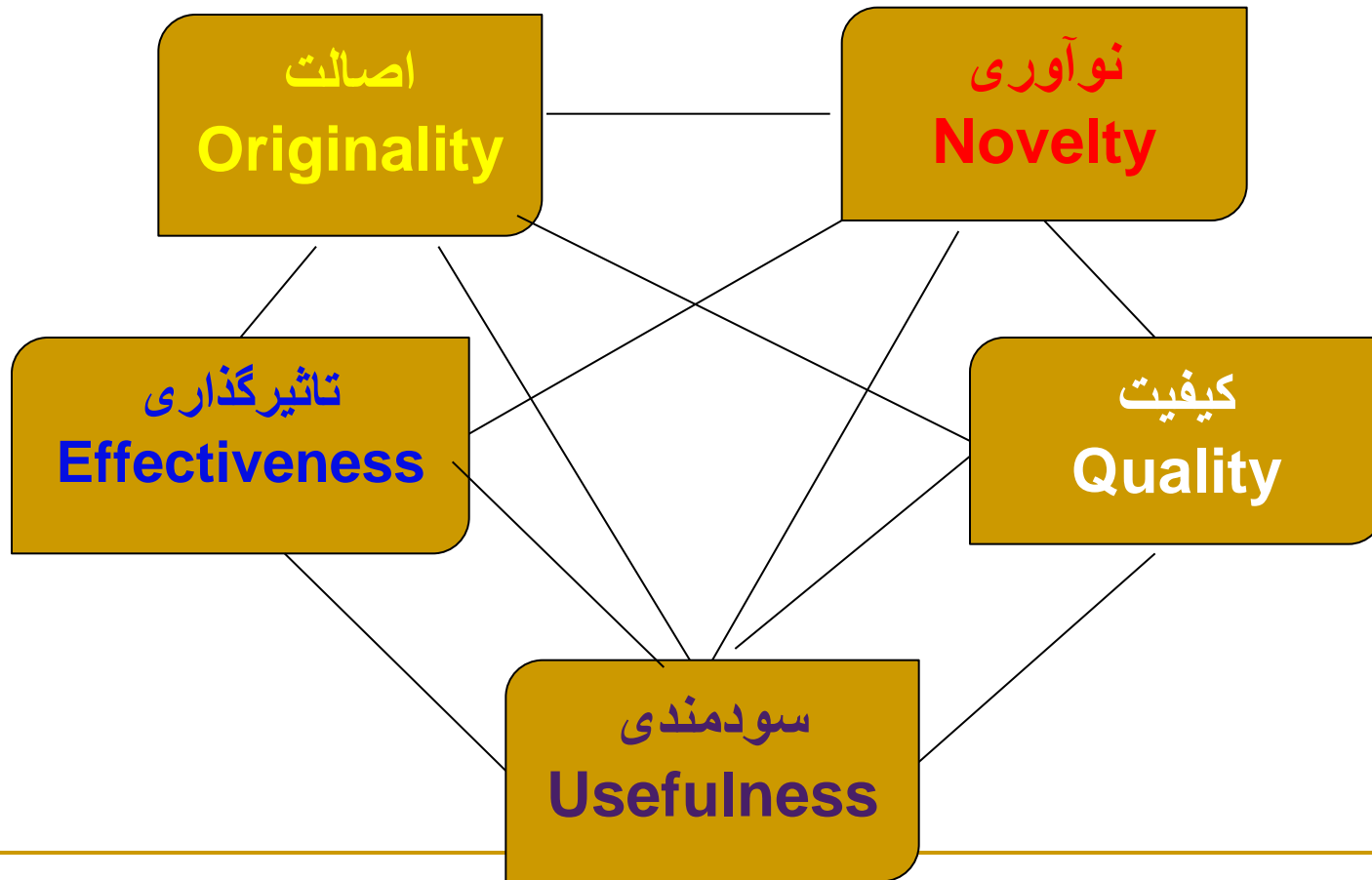
Originality	1. اصالت،
Novelty	2. نوآوری،
Quality	3. کیفیت،
Usefulness	4. سودمندی،
Effectiveness	5. اثربخشی،

■ هر شخص یا نهادی با توجه به هدف مورد نظر خود، می تواند بر یک یا چند مورد از این جنبه ها تمرکز کند (رویکرد اولویت دهی یا وزن دهی به معیارها)

مهمترین اصول و معیارها در نوشتن؟

■ دیدگاه شما؟

پنج اصل / معیار بنیادی در نگارش علمی

ارزش کاربردی این اصول؟

■ دیدگاه شما؟

۱. نوآوری

■ دیدگاه شما؟

۱. نوآوری

- دقت کنید آیا موضوع، محتوا و یا رویکرد پژوهش نو و تازه است؟
 - پرداختن به موضوع جدید،
 - پرداختن به مسئله جدید،
 - استفاده از روش یا رویکرد نو،
 - بهره گیری از مدلها و نظریه های جدید،
 - انجام پژوهش بین رشته ای،
 - اطمینان از دست یافتن به یافته های جدید
 - ارائه مدلها یا نظریه های نو یا اصلاح آنها

نوآوری: نگاه دیگر

- باز کردن یک مفهوم پیچیده (توسعه مفهومی)،
- اصلاح کردن یک بدفهمی،
- توسعه روش،
- توسعه یا اصلاح مقیاس

۲. اصالت

■ دیدگاه شما؟

۲. اصالت

- دقت کنید آیا محتوا از اصالت برخوردار است؟
 - حاصل کار اصیل خود نویسنده،
 - عدم کپی برداری،
 - عدم سرقت علمی،
 - عدم داده سازی (گردآوری و ارائه تصنعی اطلاعات...)

۳. کیفیت

■ دیدگاه شما؟

۳. کیفیت

- دقت کنید آیا مقاله از کیفیت لازم برای پذیرش و نشر در مجله های معتبر برخوردار است؟
 - استفاده هدفمند از مبانی و چارچوبهای نظری،
 - مرور تحلیلی، انتقادی و هدفمند پیشینه پژوهش در ارتباط با مسئله، پرسشها و فرضیه ها،
 - بیان درست مسئله پژوهش،
 - بیان درست سئوالها و یا فرضیه ها،
 - کیفیت سبک نگارش (درست نویسی، روان نویسی، شفاف نویسی، استناد دهی...)

- مناسب بودن روش پژوهش،
- توجه به انسجام میان اجزای پژوهش:

 - عنوان مقاله،
 - چکیده، کلیدواژه ها،
 - مسئله پژوهش، پرسشها، فرضیه ها،
 - پیشینه، روش شناسی،
 - تحلیل یافته ها، نتیجه گیری، ارائه پیشنهادها

۴. سودمندی

■ دیدگاه شما؟

۴. سودمندی

■ دقت کنید آیا مقاله از جنبه های زیر از سودمندی برخوردار است:

- پاسخ به یک مسئله علمی یا عمومی
- کاربردی بودن نتایج،
- سودمند بودن برای جامعه حرفه ای،
- توجه به موضوعهای روز و مورد نیاز جامعه،
- توجه به ابعاد مختلف موضوع به لحاظ سودمند بودن

۵. تاثیر گذاری

■ دیدگاه شما؟

۵. تاثیر گذاری

■ دقت کنید آیا مقاله از تاثیر گذاری لازم برخوردار است؟

- پیش بینی جریان سازی علمی نتایج مقاله در حوزه های موضوعی مربوطه
- ادامه انجام پژوهش توسط خود پژوهشگر یا پژوهشگران دیگر
- احتمال بهره گیری و استناد پژوهشگران دیگر به مقاله،
- کمک به پر کردن شکافهای پژوهشی
- ارائه مدلها یا نظریه های نو یا اصلاح آنها

Reviewers look for

- Originality – what's **new** about subject, treatment or results?
- Relevance to and extension of existing knowledge
- Research methodology – are conclusions valid and objective?
- Clarity, structure and quality of writing – does it communicate well?
- Sound, logical progression of argument
- Theoretical and practical implications (the 'so what?' factors!)
- Recency and relevance of references
- Adherence to the editorial scope and objectives of the journal

رویکردهای کاربردی به ارزیابی:

الف. رویکرد ساختاری/محتوایی (رویکرد کلاسیک):

■ در این شیوه، مقاله پژوهشی با توجه به ساختار و محتوای آن مورد ارزیابی قرار می گیرد تا مشخص شود مقاله از معیارهای قاعده مند پیروی کرده است یا خیر.

■ برخی از مجلات علمی در بررسی مقالات دریافتی برای چاپ، از این رویکرد استفاده می کنند و معیارهای خود را بر ارزیابی ساختاری/محتوایی متمرکز می نمایند.

مؤلفه های اصلی در رویکرد ساختاری:

- عنوان
- چکیده و کلیدواژه ها
- مقدمه
- مرور نظری و پیشینه پژوهش
- روش شناسی
- یافته ها و نتایج
- بحث پایانی
- منابع و مآخذ (استنادها)

شاخصها

■ کدامهاست؟

پاول (۲۰۰۰)

- چکیده
- بیان مسئله
- ساختار متن (مقدمه، بیان مسئله و توجیه آن، مرور نوشتارها)
- واقعیتها
- سئوالها و فرضیه های پژوهش
- روش پژوهش
- محدودیتهای پژوهش
- یافته ها
- بحث و بررسی
- پیشنهادهای برای پژوهشهای آینده
- نتیجه گیری

پاترون (۲۰۰۰)

۱. ارزیابی کلی: برجسته، متوسط، نیازمند تغییرات اساسی، نیازمند تغییرات جزئی، فاقد ارزش
۲. هدفهای مقاله: روشنی هدف؟ همخوانی دامنه مطالب با هدف؟
۳. روش شناسی: مناسبت روش با هدف و جامعه مورد نظر؟ روش پژوهش روشی شناخته شده و علمی است؟
۴. اصالت و تحقق دستاوردهای نو: سهم پژوهش در تولید دانش نو؟ آیا پژوهش کاری اصیل از نظر پیشبرد دانش به شمار می آید؟
۵. شیوه ارائه: نظم منطقی، انسجام، آئین نگارش، و روانی مقاله
۶. تفسیر: بررسی یافته ها و اهمیت آنها، آیا داده ها به درستی تحلیل و تفسیر شده است؟ آیا یافته ها با دانش پیشین مقایسه شده اند
۷. اصلاحات و تغییرات پیشنهادی

ناکایاما و اونو (۲۰۰۸)

۱. سؤال و مسئله پژوهش: آیا به اندازه کافی تبیین و توصیف شده است؟
۲. طرح پژوهش: آیا روشن و مناسب است؟
۳. زمینه و بستر پژوهش: آیا بروشنی مشخص شده است؟
۴. پیوند پژوهش با چارچوبهای نظری: آیا برقرار شده است؟
۵. نمونه جامعه پژوهش: آیا به خوبی توصیف و توجیه شده است؟
۶. روشهای گردآوری داده ها: آیا به شکل نظام مند و روشن بیان شده است؟
۷. روشهای تحلیل داده ها: آیا به شکل نظام مند و روشن توصیف شده است؟
۸. کاربرد روشهای تائیدی: آیا یافته ها به شکل علمی تائید شده است؟
۹. نتیجه گیری: آیا نتایج بر مبنای یافته ها ارائه شده است؟

ب. رویکرد محتوایی

■ تاکید بر محتوا و ارزشمندی آن

■ شاخص های کلی:

□ انگیزه مولف در نوشتن مقاله

□ طرح کلی و روشن مقاله در اشاره به آنچه قرار است انجام شود

□ استفاده از مبانی و نظریه های مرتبط

□ استنتاج از مبانی و نظریه ها در راستای هدفها/سئوالها و یا فرضیه ها

□ مرور هدفمند پیشینه پژوهش در ارتباط با یافته های سایر پژوهشها،

روشهای به کار رفته تحقیق، ابزارها... و شناسایی شکاف پژوهشی

□ ارائه یک مدل مفهومی از سازه ها و متغیرهای مورد توجه

ادامه

- دستاوردهای علمی مقاله (آنچه به منزله دانش نو تولید شده)
- ارتباط دانش تولید شده با دانش پیشین
- سودمندی، نوآوری و کاربرد این دانش

ج. رویکرد استنادی (رویکرد اثربخشی):

- به جای تمرکز بر ساختار، بر معیارهایی که می تواند اثربخشی نوشته های پژوهشی را مورد ارزیابی قرار دهد تاکید داشته اند.
- در این رویکرد، میزان استفاده از مقالات از طریق بررسی چگونگی و میزان استناد به آنها توسط سایر پژوهشگران (رفتار استنادی) مورد ارزیابی قرار می گیرد.
- استنادسنجی یا بررسی استنادی به منزله یکی از گرایشهای رایج در ارزیابی آثار منتشره شناخته می شود.

■ ارزیابی مقاله ها به روش استنادسنجی برای رتبه بندی دانشگاهها و مراکز پژوهشی مورد تاکید قرار گرفته است

■ آگاهی از معیارها و روشهای مرتبط با آن برای پژوهشگران و نهادها از جمله نیروی انتظامی حائز اهمیت است.

- مراکز علم سنجی و استنادسنجی
 - ISI موسسه اطلاعات علمی
 - Scopus
 - ISC پایگاه استنادی علوم جهان اسلام

- تدوین سنجه های استناد
 - ضریب تاثیر Impact factor
 - شاخص اچ H Index
 - سایر شاخص ها

برای مثال:

- میزان استناد به منابع علمی در مقاله های پژوهشگران به چه اندازه است؟
- وضعیت استنادها از نظر روزآمدی، تنوع منابع، زبان آنها، جایگاه علمی نویسندگان استناد شده چگونه است؟
- میزان خود استنادی نویسندگان و مجلات چگونه است؟
- ضریب تاثیر مجلات چگونه است؟

ارزیابی بخشهای اصلی یک مقاله

■ عنوان

ارزیابی بخشهای اصلی یک مقاله

چکیده ■

ارزیابی بخشهای اصلی یک مقاله

■ مقدمه (مبانی نظری و مسئله پژوهش)

ارزیابی بخشهای اصلی یک مقاله

پیشینه پژوهش ■

ارزیابی بخشهای اصلی یک مقاله

■ روش شناسی پژوهش

ارزیابی بخشهای اصلی یک مقاله

■ یافته ها و نتیجه گیری

ارزیابی بخشهای اصلی یک مقاله

پیشنهادها ■

ارزیابی بخشهای اصلی یک مقاله

■ منابع و مآخذ

جامعیت و مانعیت در داوری

■ جامعیت:

□ توجه به همه جنبه های مورد نظر و ارتباط مقاله با حوزه موضوعی مربوطه

■ مانعیت:

□ توجه به عمق مقاله و مناسبت آن با مجله مربوطه

تأثیر بافت و زمینه (Context) بر ارزیابی

■ بافت یعنی چه؟

- چرا؟
- چگونه؟
- چه وقت؟
- از چه کسانی؟
- توسط چه کسانی؟
- در چه شرایطی؟

تأثیر بافت و زمینه (Context) بر ارزیابی:

- ❑ ارزیابی آثار پژوهشی در خلاء و به شکل انتزاعی نمی تواند یک ارزیابی واقع بینانه و منطقی باشد.
- ❑ عدم توجه به زمینه و بافت ارزیابی می تواند هدف ارزیابی را غیر عینی و غیر سودمند کند.
- ❑ توجه به بافت می تواند موجب انسجام مقاله و مجله شود

برای مثال:

- اثر در چه مجله ای به چاپ رسیده است؟
- چند مجله علمی-پژوهشی در آن حوزه منتشر می شود؟
- اثر پژوهشی در چه شرایطی (به لحاظ زمانی) و با چه رویکردی انجام گرفته است؟
- اصولاً حجم فعالیت‌های پژوهشی در آن زمینه چه اندازه است؟
- حدوداً چه تعداد پژوهشگر فعال در آن حوزه وجود دارد؟

- سابقه فعالیتهای پژوهشی در آن موضوع خاص از چه پیشینه تاریخی و بومی برخوردار است؟
- ارتباط موضوع پژوهشی با پژوهشهای خارجی چگونه است؟
- تازگی اثر پژوهشی در سطح ملی و بین المللی چگونه است؟
- اثر توسط چه کسی (کسانی) و در چه سازمانی تولید شده است؟
- موضوع پژوهش تا چه میزان در آینده مورد توجه خواهد بود؟

رویکرد یکپارچه در ارزیابی:

■ توجه به همه عوامل در یک چارچوب یکپارچه و منطقی:

□ عینیت‌گرایی

□ انسجام

□ کیفیت

■ در عین حال، نباید از میزان اهمیت برخی معیارها نسبت به سایر معیارها غافل بود (توجه به وزن هر معیار).

■ لازم است معیارهای ارزیابی را با توجه به هدفها و مقاصد مجله یا موسسه نشر دهنده وزن دهی کرد.

■ این وزن دهی بر اساس حوزه های موضوعی، نوع مجله، رویکرد و گرایش اعضای هیئت تحریریه، و نیز شرایط روز متغیر است.

■ توجه به همبستگی هر قسمت از مقاله با قسمتهای دیگر

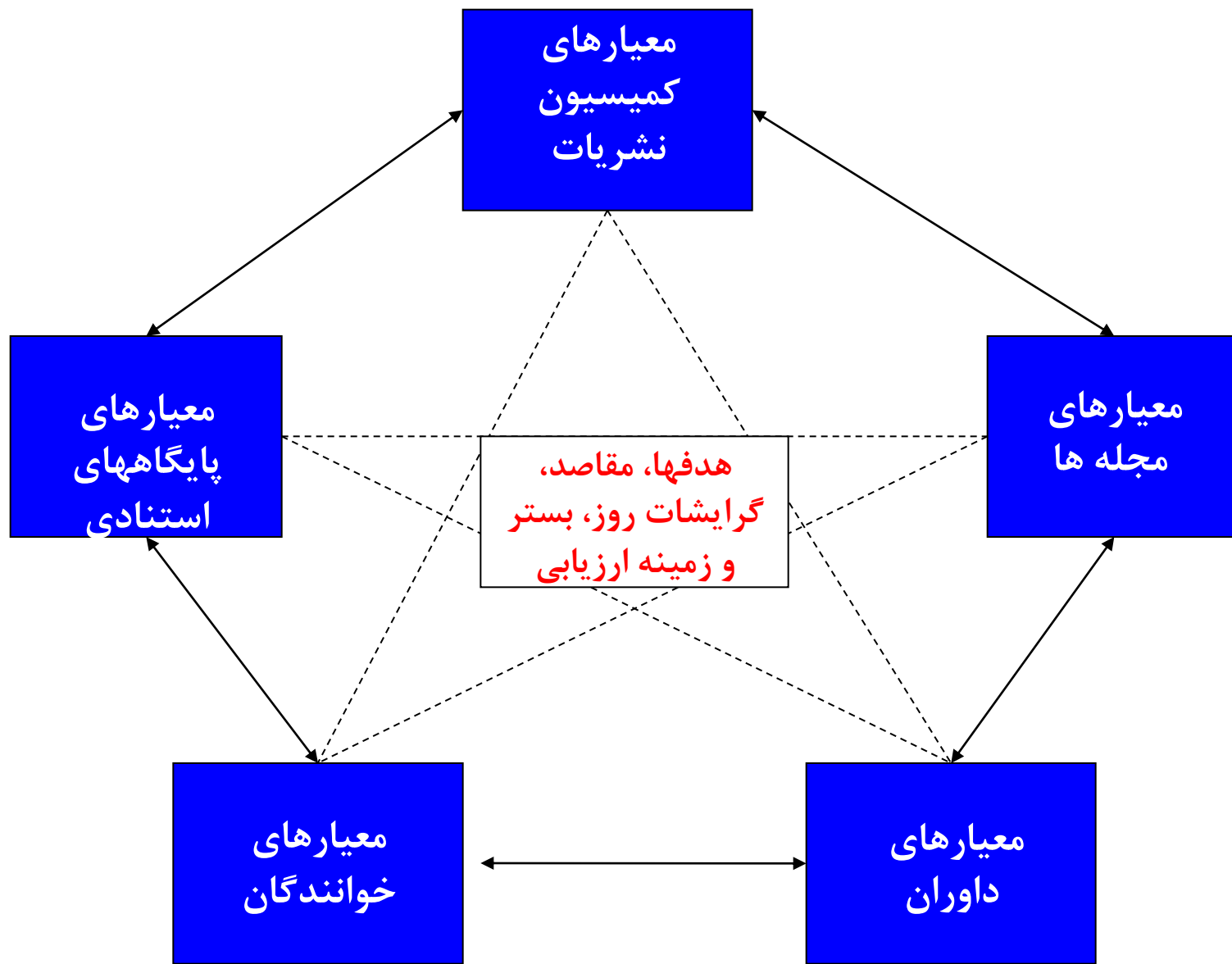
یکپارچگی معیارها:

- توجه به معیارهای کمیسیون بررسی نشریات علمی کشور
- توجه به معیارهای مجلات علمی-پژوهشی
- توجه به معیارهای داوران مجلات
- توجه به معیارهای خوانندگان
- توجه به معیارهای پایگاههای استنادی
- توجه به زمینه و شرایط موجود (بافت)

ارائه یک مدل یکپارچه، انعطاف پذیر و زمینه گرا:

■ آشکار است که توجه یکپارچه و زمینه-گرا به معیارها می تواند از بروز لغزشهای معمول در ارزیابی جلوگیری کرده و بر عمق و کیفیت ارزیابی بیفزاید.

■ نگاه کلان و در عین حال عمیق و

تمرین

■ داوری یک مقاله...

□ با توجه به آنچه گفته شد...

□ ابتدا چند پرسش از خود:

- آیا تجربه داوری دارم؟
- آیا در زمینه موضوع مقاله دانش و تخصص دارم؟
- آیا وقت کافی برای داوری صرف می کنم؟
- آیا قادرم بموقع داوری را انجام دهم؟
- آیا از هر گونه غرض ورزی و یاتبانی بدورم؟
- آیا محرمانه بودن داوری را رعایت خواهم کرد؟

نظرات داوران و پاسخ نویسندگان به آنها

- برخی نمونه ها
- تشخیص نوع نظرات داوران (نوع شناسی و برجسب دهی)

رد مقاله توسط سردبیر (ارزیابی اولیه)

This is an **absolute rejection** without any reviewers' reports attached.

- "best of luck!"
- An initial review of your article has made it clear that this submission is inappropriate for our journal.
- the paper is purely descriptive and lacks any theoretical grounding for the work. Nor does the analysis provide any theoretical perspective.

نظر کلی یک داور

- ۱- موضوع مقاله چندان جدید نیست و قبلا روضانیان و بار دیگر هادیزاده این کار را در سازمان های دیگر انجام داده اند.
- ۲- محقق به موضوع نوآوری چندان مسلط نیست.
- ۳- مقاله فاقد تجزیه و تحلیل کافی است.
-

■ با توجه به اینکه نویسندگان زمان تحقیق را مشخص نکرده است معلوم نیست تحقیق از تازگی لازم برخوردار باشد. چنانچه تحقیق تازه باشد و تغییرات در فایل انجام شود، ضمن آنکه بحث و نتیجه گیری آن باید تقویت شود و در آن از مرور پیشینه استفاده شود. مقاله در حد قابل قبولی برای چاپ است.

■

نظر مشروح یک داور

■ انجام این پژوهش با توجه به معرفی قابلیت های سه نرم افزار خارجی برای راه اندازی کتابخانه های دیجیتال می تواند با ارزش باشد. با این حال توجه شما را به نکات زیر جلب می کنم:

■ ۱- این نرم افزارها در خارج از ایران و متناسب با یک جامعه غیر فارسی زبان تهیه شده اند. **به نظرم مهم ترین مشکل این پژوهش عدم توجه به این مسئله در استفاده از ابزار و انجام تحلیل های مرتبط است.** به عنوان مثال هر سه نرم افزار نمره کامل معیار پشتیبانی سیستم و نگهداری از آن را به دست آورده اند و یکی از دلایل آن وجود مستندات چاپی اعلام شده است. طبیعی است که این مستندات همه به زبان انگلیسی بوده و استفاده از آنها شاید برای جامعه کتابداران ایرانی دشوار باشد.

■ ۲- به نظر بنده **اطلاق روش ارزیابی اکتشافی برای انجام این پژوهش دقیق نیست.** پژوهشگر می تواند مقاله جناب آقای عباس پور در شماره ۴۷ نشریه کتابداری و اطلاع رسانی را برای آگاهی از شرایط اتخاذ این روش مطالعه کند. یکی از مهم ترین مواردی که برای انجام این روش توصیه شده است انتخاب گروهی از ارزیابان متخصص برای انجام ارزیابی است. در مقاله در رابطه با سوابق و میزان تخصص پژوهشگر نیز توضیحی ارائه نشده است.

- ۳- با توجه به تغییرات فراوان پدید آمده در سال های اخیر در حوزه فناوری های نوظهور و همچنین بررسی تناسب این نرم افزارها برای راه اندازی کتابخانه های دیجیتال در ایران و سایر دلایل دیگری که در متن بدان اشاره شده، بهتر بود که روایی ابزار بار دیگر توسط متخصصان مورد بررسی قرار می گرفت.
- ۴- در بخش بنیان های نظری بهتر است در رابطه با سابقه و تاریخچه پیدایش و توسعه نرم افزارهای مورد بررسی اطلاعاتی جدید ارائه شود. اطلاعات ارائه شده در رابطه با جنبش منبع باز تکراری است و ضرورتی برای ارائه آنها وجود ندارد.
- ۵- در جدول ۱ بهتر است وضعیت تمام متغیرهای جزئی و عملیاتی علاوه بر متغیرهای کلی آورده شود. این اطلاعات در توضیحات ارائه شده ولی بهتر است که یک نمای کلی به خواننده در رابطه با تمامی معیارهای مورد استفاده برای ارزیابی نرم افزارها ارائه شود.
- ۶- در ترجمه اصطلاحات فنی دقت بیشتری مبذول شود و بهتر است که معادل لاتین آنها به شکل زیرنویس ارائه گردد.
- ۷- متن بهتر است بازخوانی شود و ویرایش های نگارشی لازم در آن صورت پذیرد.

نظر مشروح یک داور دیگر

- متأسفانه کار از زیربنا دارای اشکال است که در قالب کامنت در حاشیه مقاله آورده شده. اما مهمترین اشکال به این موضوع باز می گردد:
- بالاخره هدف و منظر نویسندگان از کار معلوم نیست. از سویی می گوید: " استفاده از الگوی پیشنهادی این پژوهش در نگارش برنامه های راهبردی کتابخانه های دانشگاهی شاید به یکدستی و جامعیت این نوع برنامه ها یاری رساند. " (آخرین جمله چکیده)
- و در جای دیگری می نویسد که: " گرچه ممکن است گفته شود که هر کتابخانه دانشگاهی بخاطر اینکه تابع سازمان مادر یعنی دانشگاه است و استقلال کامل ندارد، باید متناسب با وضعیت، امکانات و نیاز جامعه استفاده کننده دانشگاهی خود برنامه ریزی راهبردی داشته باشد، با این حال بنظر می رسد داشتن الگوی مناسب در طراحی برنامه ریزی راهبردی به مدیران ارشد دانشگاهی و ... کمک خواهد نمود "

■ بالاخره کدام موضع را مبنا قرار دهیم؟ آیا کار شما به یکدستی در برنامه های راهبردی خواهد انجامید یا صرفاً الگویی ارایه خواهد داد و یا حتی هیچ کدام. صرفاً کار شما پربسامدترین مولفه ها را در این زمینه شناسایی خواهد کرد.

■ گمان این است برنامه ریزی به طور اعم و برنامه ریزی راهبردی به طور خاص به شدت کاری زمینه ای و بافت وابسته است. تلاش برای یکدستی از آن یا به دست دادن الگویی از مولفه های پرتکرار و ... **خالی از معنی است.** حداکثر می توانید ادعا کنید که شما مولفه های این تعداد برنامه را بررسی کنید و به این مولفه های پربسامد رسیده اید و نه بیشتر. ضمناً این را هم عرض کنم که از جمع تعدادی مولفه پربسامد **نمی توان به یک الگو دست یافت.**

■ **ارایه الگو باید برآمده از پژوهش های کیفی عمیق و با پشتوانه نظری باشد تا صرفا جمع تعدادی مولفه که در تحقیق کمی پربسامد تشخیص داده شده اند. از این نظر کار شما نیازمند یک بازنگری اساسی و زیربنایی در دعاوی، انگاره ها، پیش فرض ها، جهت گیری کلان (رویکرد) و اهداف ترسیم شده خود است.**

■ **از طرف دیگر در پایان مقاله با یک نمای شماتیکی تحت عنوان یک الگو مواجهیم. مولفه های این الگو همان طور که گفته اید از روی شناسایی موارد پربسامد، پرتکرار و مشترک ۶۵ برنامه راهبردی احصاء شده اند. اما روابط میان مولفه ها، مقوله بندی آنها و خلاصه این شماتیک بر چه اساسی احصا و پیشنهاد شده؟ آیا **ارایه یک شماتیک بی هیچ توضیحی، کفایت به دست دادن یک الگو را می کند؟****

■

■ نظر سردبیر یک مجله خارجی

- Hamid,
I have had three reviews done of your article (all by astronomers or scientists) - they are a little bit harsh.
- One says "The article is competent but really I didnt see anything original. .
- Another simply says "the paper could be improved in clarity, ...
- However, the main referee wrote the following...
The quality of this paper is very poor....
- I have copied this reply to David and perhaps you might like to consider your next course of action. I myself quite like the article and think it would be a different paper from the ones we normally receive for TEL. I don't think it should be rejected, but it clearly does need some further work and tidying up
- so please let me know whether you will revise it.

-
- TITLE: A survey of internet searching skills among intermediate school students and school library and librarian role in it: A case study

However, the methodology needs a bit more elaboration. In the abstract the author(s) describe using a qualitative approach in this study. However, in the methodology section they wrote „approach taken in this study will be quantitative“ (p. 9). For the reviewer the approach taken seems to be more similar to a mixed methods approach; the methodology as a whole needs a better explanation. The results are presented and described and some discussion has been included into the Conclusion section. The reviewer had preferred to have a separate discussion section.

- I also understand that the authors had to hurry because of the deadline; it is very visible within this paper – many spelling mistakes occur and the style is not very coherent and presentation enjoyable. However, the reviewer suggests to accept this presentation for the conference.
-

-
- The paper is generally effectively developed.
 - However, it does continue a potentially misleading perspective, traceable to studies in the 1960s, which do not separate description and value and assume that certain information seeking methods, themselves not necessarily well-defined, are intrinsically preferable to others and particularly to those which are widely practised – whereas their wide practice might indicate their real utility.
-

1. The title is rather long.

2 'good facilities': value judgment immediately introduced – and without immediate justification.

Is the internet antithetically understood to conventional libraries, which themselves do make use of internet message transmission systems?

5 The paper is progressively developed.

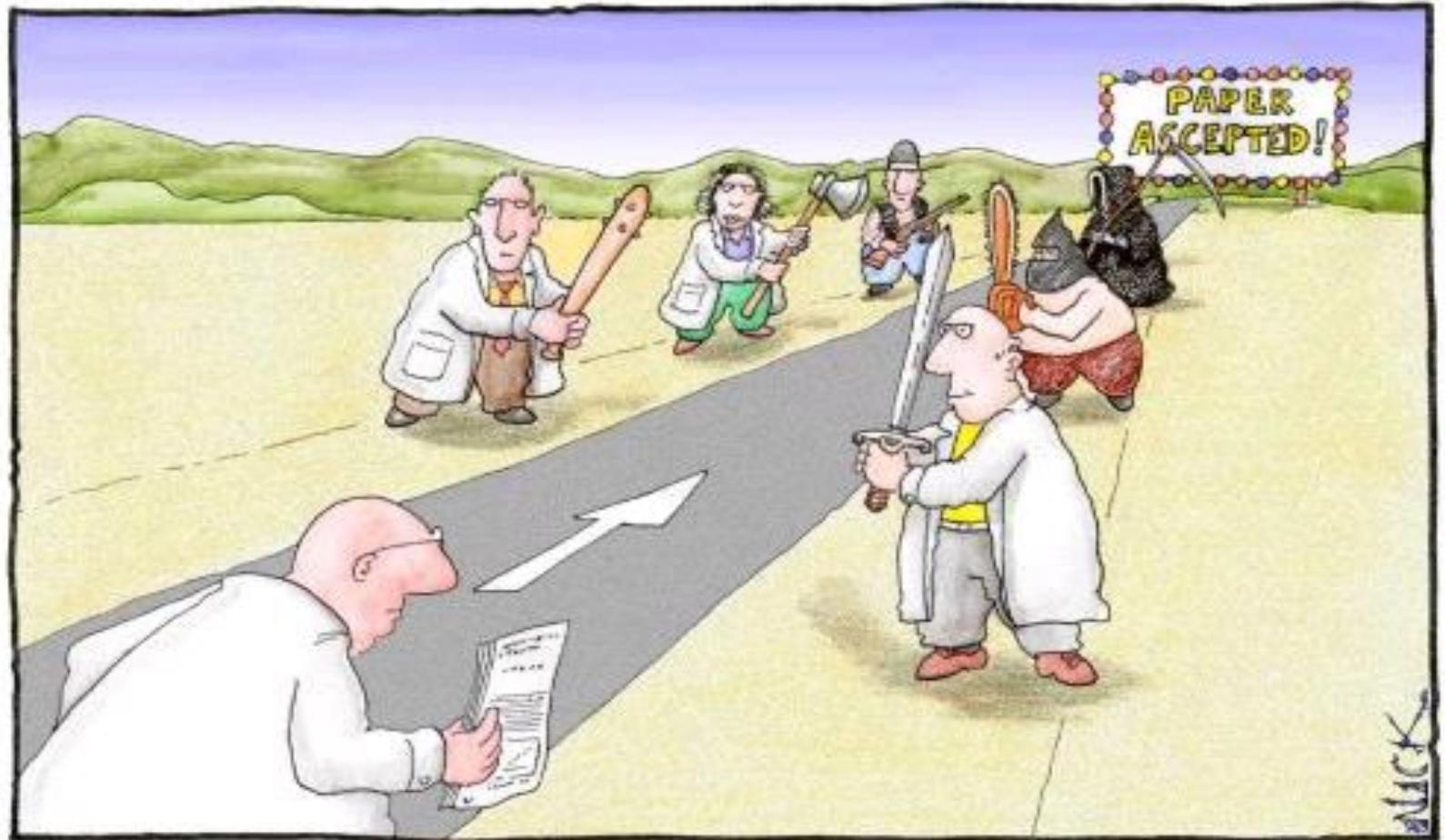
6-7 Review of literature could be more synthesizing with regard to the paper's own intentions and structure.

8 Again rather normative in its implications with regard to criteria for searching (implication that there is a correct, or at least, better, method – this may be true but needs to be specifically demonstrated).

9 Clear account of the research design.

آسیبها و چالشها در فرایند ارزیابی:

- نگاه فرایندی به ارزیابی و آسیب شناسی داوری
- از مرحله ابتدای پژوهش تا مطالعه مقاله منتشر شده توسط خوانندگان
- نگاهها و رویکردهای مختلف و بعضا متضاد در میان:
 - مشاوران طرح پژوهشی
 - پژوهشگران/نویسندگان
 - داوران مجله
 - ویراستاران
 - خوانندگان پژوهشگر
 - داوران طرح پژوهشی
 - ویراستاران
 - سردبیر و هیئت تحریریه
 - خوانندگان عادی

Most scientists regarded the new streamlined peer-review process as 'quite an improvement.'

چالش داوری

- Hochberg, M. E., Chase, J. M., Gotelli, N. J., Hastings, A., & Naeem, S. (2009). “The tragedy of the reviewer’s commons”
- Louis de Mesnard (2010): On Hochberg et al.’s “The tragedy of the reviewer’s commons”

مشکل داوران و داوری

- طولانی شدن فرایند داوری
- کمبود و گاه نبود داوران تخصصی
- فرصت کم داوران با کیفیت
- پائین بودن اطمینان از کار داوران جوان
- غرض ورزی نسبت به یک موضوع (انحصار موضوعی)
- تبانی ها

■ کنار گذاشتن داوران کند و بدقول؟؟؟

■ رایگان بودن و یا ارزان بودن داوری

■ مناسب نبودن فرم داوری

■ داوری مقاله های جوانان؟

انصراف از داوری

■ چرا؟

برخی چالش‌های دیگر

■ انحراف در استناد

□ خود استنادی (نویسنده - مجله)

□ دگر استنادی تعارفی یا تصنعی

□ بیش استنادی

□

مسئله دیگری به نام سرقت علمی

plagiarism

- کشف، شناسایی و دسته بندی سرقت‌های علمی
 - غیر عمدی
 - نیمه عمدی
 - کاملاً عمدی
- جمله بدون استناد
- بخش بدون استناد
- کپی و تقلید موضوع و مسئله
- سرقت کل مقاله

قابلیت‌ها و مهارت‌های لازم برای داوران

■ داشتن برنامه‌ای دراز مدت و پیوسته برای:

□ مطالعه زیاد، عمیق و روزآمد در حوزه‌های مورد
علاقه

□ آشنایی با نظریه‌های مطرح در زمینه‌های مورد نظر

□ داشتن پیشینه پژوهشی و آشنایی با الزامات
پژوهش

□ مطالعه در باره چگونگی و معیارهای داوری

□ شرکت در کارگاه‌های آموزشی شیوه‌ها و مهارت‌های

داوری

- آگاهی از انواع رویکردها و معیارهای ارزیابی مقاله های علمی
- آگاهی از رویکردها و الزامات مجله های مورد نظر (داخلی و خارجی)
- تحلیل برخی مقاله های انتشار یافته در مجله های معتبر و با کیفیت
- حفظ بی طرفی و صداقت در ارزیابی
- داشتن نگاه مثبت در ارزیابی با هدف افزایش کیفیت مجله ها و مقاله ها
- تمایل به یادگیری از دیگران

شاخصه‌های برخی مجلات

- شاخصه‌های مورد توافق در نشست مشترک سردبیران مجله های کتابداری و اطلاع رسانی ==<
- شاخصه‌های مجله علوم و فناوری اطلاعات ==<
- شاخصه‌های مجله IJISM
- شاخصه‌های مجله اطلاع رسانی و فناوری اطلاعات (اهواز)

جمع بندی

- هر حرکتی در زمینه آگاهی دادن به جامعه در زمینه رویکردهای نو در فعالیتهای علمی - پژوهشی می تواند اثربخش باشد
- چنانچه جامعه دانشگاهی و فرهیخته از این رویکردها آگاهی یابد تاثیر آن مضاعف خواهد بود.
- دلیل: تعامل جامعه فرهیخته با منابع نشر یافته های علمی و انتقال دیدگاه مثبت نسبت به عملکرد علمی و پژوهشی در قالب نشر مجلات و مقاله های علمی است.

■ آگاهی از فعالیتهای پژوهشی که در قالب مقاله های علمی انتشار یافته اند می تواند زمینه را برای افزایش تمایل جامعه دانشگاهی در انجام پژوهشهای مشترک به وجود آورد.

■ آنچه که کارشناسان و پژوهشگران در قالب مقاله علمی منتشر می کنند و در اختیار جامعه قرار می دهند باید از معیارهای کیفی برخوردار باشد تا موجب ارتقای دیدگاه جامعه نسبت به آن گردد.

■ تعریف سازوکاری برای حفظ سلامتی فرایند ارزیابی نوشته
های پژوهشی از ضروریات جامعه علمی است.

نکات عمده پیرامون داوری

- دقت و تمرکز در مطالعه مقاله
- ارزیابی یکپارچه
 - شناسایی ارتباط هر قسمت با قسمتهای دیگر
 - ارزیابی عمقی
- شناسایی نقاط قوت و ضعف هر قسمت بر اساس شاخصها
- ارائه شواهد شکل عینی
- اشاره به دلایل اصلی برای پذیرفتن یا اصلاح یا رد مقاله
 - به شکل توجیهی و همراه با مثال
- تلاش برای بهبود کیفی مقاله و نویسندگان

یک کتاب در باره داوری

- ولر، آن سی. فرایند داوری در مجلات علمی.
مترجمان: علی حسین قاسمی و سیروس آزادی.
تهران: پژوهشگاه علوم و فناوری ایران، ۱۳۸۹.

چگونه مقالات پژوهشی را به روش علمی و سیستماتیک داوری کنیم؟ [PDF]

jssu.ssu.ac.ir/article-1-656-fa.pdf Translate this page

by JM Provenzale - Related articles

با توجه به گسترش فرهنگ تحقیق و. ارایه نتایج کارهای پژوهشی در قالب مجلات علمی پژوهشی و کمبودهایی که در این زمینه احساس می شود، بر آن شدیم تا مروری بر مطالعات مرتبط با امر داوری مقالات داشته باشیم. شکی نیست که سرنوشت آکادمیک و نتیجه زحمات بسیاری از اعضای هیئت علمی به تکلی با نحوه داوری و قضاوت سایر همکاران گره خورده است. ضمن تأکید بر اینکه امر قضا و داوری در کلیه شئون دارای ...

چگونه گزارش داوری یک مقاله را به رشته تحریر درآوریم - مجله علمی دانشگاه ...

journal.rums.ac.ir/browse.php?a_code=A-10-280-29...1 Translate this page

by رضائیان - 2014 - Related articles

سخن سردبیر. Editorial. مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان. دوره سیزدهم، مرداد 1393، 405-406. چگونه گزارش داوری یک مقاله را به رشته تحریر درآوریم. How to Write Down the Report of Reviewing an Article. محسن رضائیان [1]. M. Rezaeian. در فرایند بررسی مقالاتی که برای چاپ به مجلات معتبر علمی ارسال می‌گردد، مرور همتایان ...

فرم داوری مقاله پژوهشی - فصلنامه توسعه مدیریت و منابع سلامت - دانشگاه ... [DOC]

jmdhr.mubabol.ac.ir/files/site1/files/da01.doc Translate this page

فرم اظهار نظر داوری. مقالات پژوهشی. تاریخ ارسال: کد مقاله: کد داوری: عنوان: همکار ارجمند، با سلام و احترام. خواهشمند است با تکمیل فرم زیر در مورد کیفیت علمی مقاله بیوستی که جهت ارزیابی و داوری برای شما ارسال گردیده اظهار نظر فرمائید. لطفاً حداکثر 14 روز بعد از دریافت، جوابیه فرم اظهار نظر را به آدرس مجله توسعه مدیریت و منابع سلامت ...

راهنمای نحوه داوری برای داوران - نشریه مرور سیستماتیک در علوم پزشکی

ijsr.ir/page.php?slct_pg_id=114&sid=1&slc_lang=fa Translate this page

راهنمای نحوه داوری علمی مقالات مرور سیستماتیک. در مقاله مرور سیستماتیک، آخرین اطلاعات علمی یک موضوع خاص مورد نقد و بررسی قرار می‌گیرد و هدف از نوشتن مقاله مروری تنها اطلاع رسانی نیست بلکه ارزیابی و تفسیر نیز می‌باشد. مرور سیستماتیک در واقع یک مطالعه مشاهده ای Observational بر روی مطالعات انجام شده موجود است. پس همانند سایر تحقیقات شامل چند بخش می‌شود ۱- ...

فرایند داوری مقالات در مجلات علمی ایران - پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات

چند تمرین

با سپاس از توجه شما

داوری يك مقاله

از داور مقاله می‌خواهند که کیفیت و محتوای علمی مقاله را بررسی کرده و نظر خود را راجع به ارزش داشتن مقاله برای چاپ، اظهار نماید؛

یا در صورت عدم ارزشمند بودن برای چاپ، چطور می‌توان آنرا اصلاح نمود.

از داور مقاله انتظار می‌رود تا به سوالاتی نظیر سوالات فهرست شده در زیر پاسخ دهد.

۱ - آیا مقاله یک گزارش جدید و قابل توجه و یا یک کار و تحقیق تازه می‌باشد؟

۲ - آیا عنوان مقاله دقیق و رسا است؟

۳ - آیا مقاله چکیده دارد؟

۴ - آیا روشهای مورد استفاده بخوبی شرح داده شده است؟

۵ - آیا آزمایشات بدرستی طراحی شده اند؟

داوری یک مقاله

۶ - آیا نتایج معتبر هستند؟

۷ - آیا نتایج بدرستی بیان و توصیف شده‌اند؟

۸ - آیا قسمتهایی از مقاله احتیاج به حذف و کوتاه شدن و یا اضافه کردن مطالب و طولانی‌تر شدن ندارند؟

۹ - آیا اطلاعات بیان شده، حقایق و ادعاهایی را که در مورد آزمایشات اظهار شده را تأیید می‌نمایند؟

۱۰ - آیا نتایج در کاری که قبلاً چاپ شده باشد بطور کامل بحث نشده است؟

۱۱ - آیا مقاله به قدر کافی از منابع استفاده نموده و نام آنها را ذکر کرده است؟

۱۲ - آیا اشکال، جداول و تصویرهایی که وجود دارند ضروری هستند؟

۱۳ - آیا مقاله را از اینکه هست می‌توان بهتر نمود؟